

Kinderrechtencommissaris Caroline Vrijens is bezorgd over de kinderen en jongeren voor wie dit een moeilijke periode is. Ook middenveldorganisaties trekken aan de alarmbel over kinderen en jongeren die door de coronamaatregelen extra kwetsbaar worden. Onze alertheid is nodig.

Coronacrisis daagt kinderrechten uit: connecteer met alle leerlingen

Het coronavirus heeft ons land nu meer dan een maand in zijn macht. De overheid nam op advies van experts strenge maatregelen voor de volksgezondheid. Niemand twijfelt aan de expertise van de virologen die continu de risico's moeten inschatten. Er is enorme solidariteit en ook bewustzijn bij de bevolking van de uitzonderlijkheid van de crisis. Maar met de maatregelen betalen we ook een prijs. Kinderrechten komen zwaar onder druk. Sommige maatregelen van de regering treffen kinderen en jongeren rechtstreeks. Hun recht op onderwijs, hun recht op bescherming tegen huiselijk geweld, hun recht op spel en vrije tijd worden ingeperkt.

Een groep kinderen en jongeren verdwijnt van de radar. Dat is misschien wel het sterkst zichtbaar in het onderwijs. Niet alle leerlingen schakelen even vlot over naar afstandsonderwijs. Scholen signaleren dat ze een belangrijke groep kinderen en jongeren niet bereiken. Dat baart me echt zorgen. In Antwerpse basisscholen zou het om 20 tot 30 procent van de leerlingen gaan. Ze dreigen de 'aanlooplessen' te missen. Ook elders in Vlaanderen zeggen leerkrachten en directies dat ze een groep leerlingen niet vastkrijgen. Sommigen zeggen dat bij 15% van hun leerlingen de deur dicht blijft en er totaal geen contact is.

Uitgesloten en geen nieuwe school

Op het Kinderrechtencommissariaat krijgen we ook verontrustende signalen van leerlingen die geen school meer hebben. Sommige leerlingen werden vlak

voor de coronacrisis door hun school definitief uitgesloten en vonden nog geen andere school. Voor andere leerlingen loopt de tucht- of beroepsprocedure nog.

Zo gaan soms meer dan twee maanden voorbij voordat een leerling opnieuw kan aansluiten bij de lessen. Begin februari belde de 15-jarige Malik samen met zijn moeder naar het Kinderrechtencommissariaat. Hij zat toen al twee weken preventief geschorst thuis en vroeg hulp om beroep aan te tekenen. Half februari bevestigde de beroepscommissie zijn definitieve uitsluiting. Ondertussen was Malik samen met zijn ouders en het CLB op zoek naar een oplossing. Overal kreeg Malik een weigeringsattest omdat zijn richting vol zit. Uiteindelijk kan Malik via de bemiddelingscel van het Lokaal Overlegplatform toch ingeschreven blijven in de school die hem uitsloot. Samen met leerlingen in een gelijkaardige situatie zou hij les krijgen in een apart gebouw. Maar door de coronamaatregelen konden die lessen in maart nog niet starten. Pas in april nodigde de school Malik uit voor de klasactiviteiten via Smartschool. Lara werd op 19 maart definitief uitgesloten, op dag 4 na de schorsing van de lessen door de corona-epidemie. De beroepscommissie kon nog niet samenkomen. Lara kon de eerste weken afstandsonderwijs volgen. De directeur en de leerkrachten drukten hun waardering uit voor haar ernst. Toch besliste de school vlak na de paasvakantie ineens om Lara niet meer toe te laten tot de sessies op Smartschool Live. De school is bang voor de consequenties als het tot een rechtszaak zou komen. Bovendien verwacht de school dat Lara ook digitaal geen contact meer heeft met haar medeleerlingen, terwijl dat de enige manier is om nog contact te kunnen hebben met haar vrienden. Lara zit al thuis sinds 20 februari, toen ze preventief geschorst werd. Nadat ze de laatste weken ijverig werkte om leerstof in te halen en taken te maken, betekent de uitsluiting van de Livesessies voor Lara een enorme klap. We bemiddelden tussen Lara en de school. Die kwam ondertussen met een voorstel van dading. Om dit schooljaar niet uitgeschreven te worden, zouden Lara en haar ouders moeten verzaken aan verschillende van hun rechten.

Aandacht voor slaagkansen en continuïteit

Bij het Kinderrechtencommissariaat zien we maar het topje van de ijsberg. Uit de laatste drie leerplichtjaarrapporten 'Wie is er niet als de schoolbel rinkelt?' van AgODi blijkt dat er in februari en maart samen gemiddeld zo'n vijfhonderd definitieve uitsluitingen zijn. Over hoeveel leerlingen het dit schooljaar gaat, weten we nog niet.

In de huidige omstandigheden zou er meer zorg moeten gaan naar de slaagkansen van leerlingen en de continuïteit van hun leerprocessen, zowel in het secundair als in het basisonderwijs. In de coronacrisis vragen we om zekerheid te geven aan leerlingen onder tuchtmaatregelen en aan hun scholen. Zowel voor de leerlingen die nog in een tucht- of beroepsprocedure zitten als voor leerlingen die vóór de coronacrisis definitief uitgesloten werden, maar geen andere school vonden, vragen we om de maatregel per overheidsbeslissing pas te laten ingaan op 31 augustus 2020. Nu het voor leerlingen extra moeilijk is om een nieuwe school te vinden of digitaal aan te sluiten, verdienen ze dit uitstel. Zo behouden ze het recht om de lessen te blijven volgen en tellen taken en toetsen mee voor hun beoordeling. Dat biedt perspectief.

Ook afstandsleren is gigantische uitdaging

En dan zijn er nog heel wat kinderen en jongeren die wel een school hebben, maar nu moeilijk tot leren komen. Sommige gezinnen wonen op een kleine oppervlakte. Lessen volgen en huiswerk maken is dan heel moeilijk. Veel gezinnen missen niet alleen het materiaal, maar ook de kennis om digitaal te werken en kinderen te begeleiden bij hun schooltaken. Leerkrachten, brugfiguren, jeugdwelzijnswerkers verzetten bergen om in contact te blijven met leerlingen en hun ouders en om ze online lesopdrachten aan te bieden en

lesbundels te bezorgen. De scholen staat hier voor een gigantische uitdaging, materieel en voor de begeleiding van de kinderen. Ze zoeken creatief naar manieren om kinderen en jongeren met wie de connectie nu verbroken is, weer aan boord te halen. Een-op-eenbegeleiding van kwetsbare kinderen door leerkrachten, samenwerking met jeugdwelzijnswerkers, vrijwilligers, brugfiguren is meer dan ooit nodig.

Ook in crisistijden moeten we erover waken dat kinderrechten gerespecteerd worden. Er moet alles aan gedaan worden om alle leerlingen een normale studievoortgang en slaagkansen te garanderen. Maar het gaat over meer dan leren en diploma's alleen. Het gaat ook om het welbevinden van de leerlingen. School is niet alleen een plek waar ze leren. Het is ook een plek waar ze spelen, sociale vaardigheden ontwikkelen en steun vinden. Laat ons in deze uitzonderlijke periode aandacht hebben voor de effecten van de crisis op kinderen en jongeren en hun stem meer naar voren brengen. Ook in de exitstrategieën. Hun mening vindt nu te weinig zijn weg naar de wereld van de volwassenen. Het kinderrechtenverdrag is daarvoor ook in coronatijden de beste wegwijzer.

Caroline Vrijens, kinderrechtencommissaris